

بررسی اجمالی صنعت شیلات ژاپن؛

صادرات و واردات

پرستو خلج

بطور عمده شامل میگوی منجمد، آماده و کنسرو شده، ماهی های مختلف مانند تن، بنیتو، انواع ماهی منجمد و فیله منجمد ماهی بوده است. در همین سال صادرات این کشور با رشد ۱۱/۹ درصدی به دو میلیارد و صد میلیون دلار رسید. محصولات اصلی صادر شده عبارتند از حلزون منجمد، خشک یا نمک سودشده، خیار دریایی آماده، گوش ماهی کنسرو شده، ماهی خال دار منجمد و ماهی های منجمد دیگر. در سال های اخیر هم صادرات و هم واردات دستخوش تغییر شده و میزان آنها کاهش یافته است. اما دلیل این موضوع چیست؟

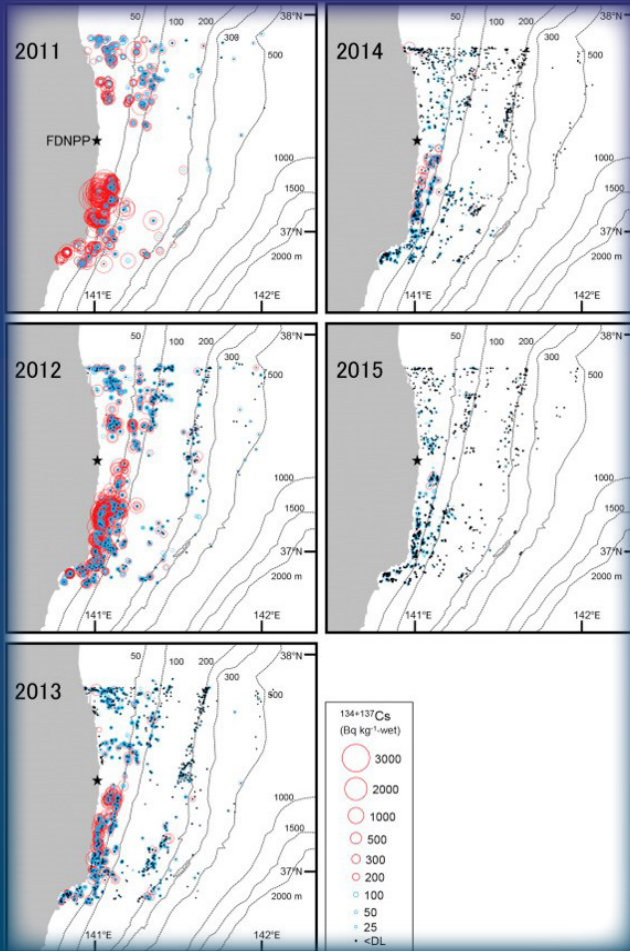
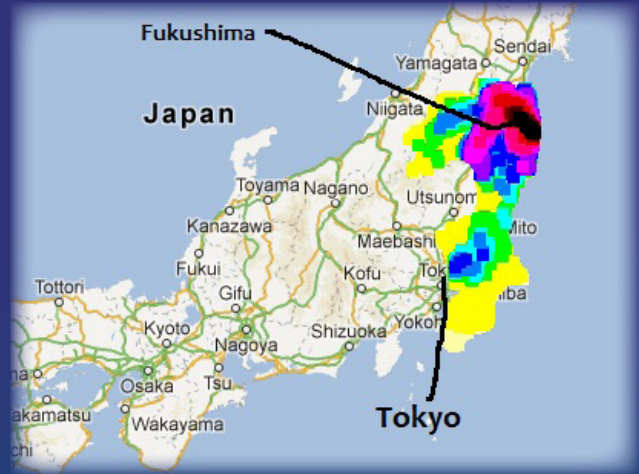
کشور نیز میتوان غنی ترین زیستگاههای آبی با بیش از ۴۰۰۰ نوع ماهی را یافت. غذاهای دریایی ژاپنی در جهان بسیار محبوب هستند، غذاهایی مانند سوشی، ساشیمی و تمپورا. فرهنگ مصرف ماهی در ژاپن سبب به وجود آمدن صنایع عظیم شیلات در این کشور شده است. با وجود اینکه ژاپن اولین واردکننده این محصولات در آسیا محسوب می شود جزو ۱۰ کشور برتر صادر کننده شیلات در دنیا نیست. ژاپن از ۱۲۳ کشور شیلات وارد می کند که مهم ترین آنها در سال ۲۰۱۴ چین، شیلی، تایلند، روسیه و ایلات متحده آمریکا بوده اند و این واردات

ژاپن کشوری جزیره ای با حدود ۱۲۷ میلیون نفر جمعیت است که به دلیل داشتن خط ساحلی طولانی و ترکیب جریان آب های گرم و سرد در خطوط ساحلی اش، دارای یکی از غنی زیستگاه های آبی در جهان است.

این کشور قدمتی بسیار طولانی در زمینه ماهیگیری و شیلات دارد و ماهیگیری به یکی از عادات جامعه تبدیل شده است. تقریباً ۱۰ میلیون نفر ژاپنی اینکار را به عنوان یک عادت انجام می دهند. این کشور یکی از بهترین زیستگاه های آبی را دارد و غیر از اقیانوس در رودخانه ها و دریاچه های این

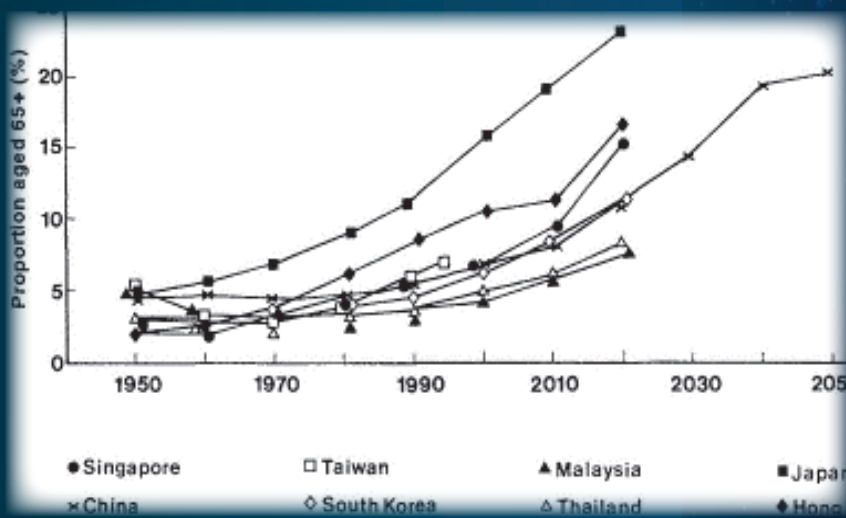
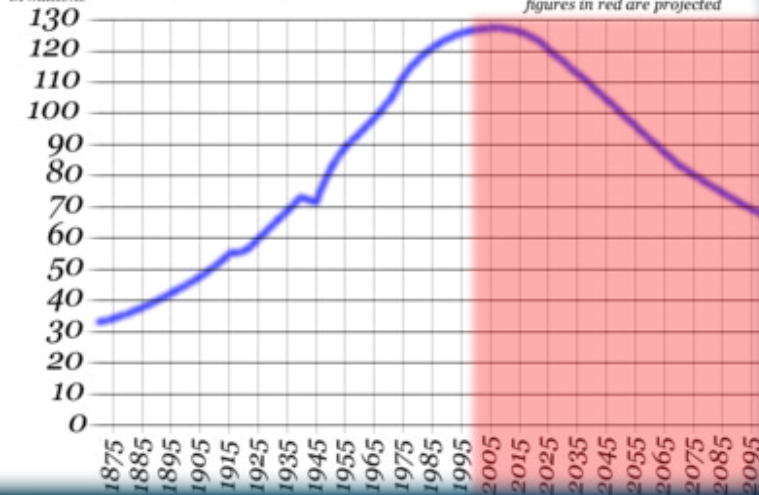
تأثیر پذیری از آلودگی هسته ای انتخاب شده بودند اما همانطور که در تصویر پیداست تا سال ۲۰۱۵ آلودگی همچنان قابل ملاحظه است. در سال ۲۰۱۸ بود که تایلند به عنوان اولین کشور حاضر به پذیرش دوباره ی شیلات ژاپن شد و اجازه ورود یک محموله ۱۱۰ کیلوگرمی

یکی از مهم ترین دلایل کاهش صادرات و واردات شیلات در ژاپن فاجعه انفجار نیروگاه فوکوشیما در سال ۲۰۱۱ می باشد. پس از فاجعه ۲۰۱۱ سبک زندگی در ژاپن دچار تغییرات عمده ای شد، عمده ترین دلیل آن را می توان تحت تاثیر قرار گرفتن یکی از بزرگ ترین پایگاه های ماهیگیری ژاپن یعنی بندر فوکوشیما دانست زیرا به دلیل آلودگی هسته ای، عملکرد این بندر عملاً از دسترس خارج شد که این امر تاثیر زیادی بر امنیت غذایی مردم گذاشت و مردم را به سوی مصرف انواع دیگر پروتئین مخصوصاً گوشت سوق داد و متعاقباً این امر سبب کاهش صادرات نیز شد اما دلیل دیگر این مشکل عدم اطمینان مشتریان خارجی محصولات شیلات ژاپن به سلامت این محصولات بود، این عدم اطمینان در حدی بود که سبب شد بسیاری از کشورهای شرق آسیا از جمله کره جنوبی، تایوان و تایلند واردات شیلات خود از ژاپن را کاملاً قطع کنند. مانورهای آزمایشی ماهیگیری در برخی از نواحی فوکوشیما از سال ۲۰۱۲ از سرگرفته شد. برخی از آنها دو نوع هشت پا و یک نوع صدف حلزونی آب های عمیق (بیش از ۱۵۰ متر) را از دو ناحیه صید می کردند این سه نوع به دلیل عدم

Japanese Population from A.D. 1870 - A.D. 2100
figures in red are projected

شیلات را صادر کرد.

دلیل دیگر ذکر شده برای کاهش واردات ترجیح گوشت، لبنیات، غذاهای آماده و نیمه آماده و فست فود به محصولات دریایی مخصوصاً در میان قشر جوان است. طبق گزارش مقامات ژاپنی مصرف ماهی به ازای هر نفر در سال از ۴۰ کیلوگرم در سال ۲۰۰۱ به ۲۷ کیلوگرم در سال ۲۰۱۳ کاهش یافته است که البته همچنان از میانگین جهانی ۲۰ کیلوگرم به ازای هر نفر بالاتر است. اما این میزان هر سال کاهش می یابد، این اتفاق در ژاپن همزمان با استقبال روزافزون از مصرف غذاهای دریایی در سطح جهانی مخصوصاً اروپا و آمریکا رخ می دهد. اگرچه میزان مصرف گوشت در میان مردم ژاپن همچنان بسیار کمتر از میانگین جهانی است اما پیش بینی ها نشان می دهد که مصرف ماهی تا سال ۲۰۲۲ به شدت کاهش خواهد یافت.

اما ژاپنی ها همچنان بیشترین میزان مصرف ماهی را در دنیا دارند و این نکته حائز اهمیت است که ۱۰ درصد کل صید ماهی در جهان در ژاپن اتفاق می افتد. مصرف ماهی در ژاپن به حدی بالاست که این کشور بطور سنتی نفوذ بالایی بر کنترل قیمت جهانی شیلات دنیا دارد. صنعت شیلات ژاپن چهارده میلیارد دلار ارزش دارد و تقریباً بیست هزار قایق و کشتی ماهیگیری در ژاپن وجود دارد که تقریباً دوهزار عدد از آنها مخصوص صید ماهی تن و بنیتو هستند. به دلیل استقبال قشر جوانتر از گوشت به جای ماهی که یکی از دلایل آن طبخ راحت تر گوشت نسبت به ماهی است، صنایع شیلات ژاپنی سعی در تولید محصولاتی با کاربری راحت تر برای مصرف کننده هستند، همچنین با خلق یک کاراکتر انیمیشنی به نام «کیریمی چان» سعی دارند مردم را به مصرف بیشتر ماهی ترغیب کنند، این کاراکتر در حال حاضر ۲۳۴ هزار فالوور در توئیتر دارد.

عامل دیگر دخیل هم در صادرات و هم در واردات، بالا رفتن میانگین سنی ژاپنی ها است. با قاطعیت می توان گفت که کشور ژاپن در حال حاضر یکی از کشورهای است که به شدت با مسئله ی پیری جمعیت دست به گریبان است. این مسئله از یک سو سبب کاهش میزان مصرف در همه ی زمینه ها از جمله خوراک می شود که باعث کاهش نیاز به واردات شده و از سوی دیگر سبب کاهش نیروی انسانی می شود. این امر در مورد صنعت شیلات به معنی ماهیگیران محلی کمتر است و این مسئله بطور مستقیم بر میزان صادرات تأثیر گذار است، زیرا کمبود محصولات محلی امنیت غذایی داخلی را کم می کند و دولت به جای صادرات محصولات، آنها را در بازار داخلی به فروش می رساند.